

IX KONGRES PRAWA BANKOWEGO I INFORMACJI

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

Sankcja kredytu darmowego - założenia vs. rzeczywistość

dr Dominika Rogoń, radca prawny

1 czerwca 2022 r.

SANKCJE

według dyrektyw

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

Dyrektywa 2008/48/WE

Artykuł 23

Sankcje

Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania tych sankcji. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

Projekt CCD2 (30.06.2021 r.)

Artykuł 44

Kary

Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące kar mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania przedmiotowych kar. Kary muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO w orzecznictwie TSUE

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

- ❑ Wyrok TSUE z 27.03.2014 r. w sprawie C-565/12 (LCL Le Crédit Lyonnais SA)
 - Naruszenie przez kredytodawcę obowiązku zbadania zdolności kredytowej przez sprawdzenie zewnętrznej bazy danych; sankcja - pozbawienie kredytodawcy prawa do odsetek umownych (5,60%)
 - TSUE:
 - sankcja nie jest „odstraszająca” w założeniu art. 23 dyrektywy 2008/48, jeżeli po jej orzeczeniu kredytodawca może z mocy prawa naliczać podwyższone odsetki ustawowe za opóźnienie kredytobiorcy w spłacie kredytu (5,71%)
 - sankcje za naruszenia prawa Unii powinny być nakładane analogicznie i przy zastosowaniu procedur analogicznych do tych, które mają zastosowanie do naruszeń prawa krajowego o podobnym charakterze i ciężarze, przy czym sankcja musi być w każdym wypadku skuteczna, proporcjonalna i odstraszająca; sąd krajowy jest zobowiązany uwzględnić całość przepisów prawa krajowego i interpretować je tak dalece, jak to możliwe, w świetle treści oraz zamierzeń danej dyrektywy, aby uzyskać rozstrzygnięcie zgodne z realizowanym przez nią celem → elastyczność w ocenie skutków sankcji, adekwatność sankcji do wagi naruszeń

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO w orzecznictwie TSUE

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

- ❑ Wyrok TSUE z 9.11.2016 r. w sprawie C-42/15 (Home Credit Slovakia a.s.)
 - brak zawarcia w umowie o kredyt takich elementów jak np.: RRSO, liczba i częstotliwość płatności, może pozbawić konsumenta możliwości dokonania oceny ciążącego na nim zobowiązania, ustanowiona w prawie krajowym sankcja pozbawienia kredytodawcy prawa do odsetek i kosztów powinna zostać uznana za proporcjonalną w rozumieniu art. 23 dyrektywy 2008/48
 - nie można uznać za proporcjonalne stosowania, zgodnie z takim uregulowaniem krajowym, takiej sankcji, mającej poważne konsekwencje wobec kredytodawcy, w wypadku braku elementów, spośród tych określonych w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48, które ze względu na ich charakter nie mogą mieć wpływu na zdolność konsumenta do oceny ciążącego na nim zobowiązania
 - art. 23 dyrektywy 2008/48 należy interpretować w ten sposób, iż nie stoi on na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie przewidziało w uregulowaniu krajowym, że w wypadku gdy umowa o kredyt nie zawiera wszystkich elementów wymaganych w art. 10 ust. 2 tej dyrektywy, umowę tę uważa się za nieoprocentowaną i bezpłatną, o ile chodzi o element, którego brak może podważyć możliwość dokonania przez konsumenta oceny zakresu ciążącego na nim zobowiązania

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO w orzecznictwie TSUE

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

- ❑ Wyrok TSUE z 10.06.2021 r. w sprawie C-303/20 (Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) SA)
 - z orzecznictwa Trybunału wynika zatem, że choć art. 23 dyrektywy 2008/48 wymaga, aby sankcje były odstrasżające, to jednocześnie sądy powinny dysponować zakresem uznania, pozwalającym im w okolicznościach konkretnego przypadku dobrać środek odpowiedni do wagi stwierdzonego uchybienia
 - utrata prawa do odsetek jako sankcja przewidziana w przepisach krajowych powinna zostać uznana za proporcjonalną w rozumieniu art. 23 dyrektywy 2008/48 w odniesieniu do przypadków naruszenia przez kredytodawcę obowiązku mającego zasadnicze znaczenie w kontekście tej dyrektywy
 - badanie, czy sankcje mają skuteczny, proporcjonalny i odstrasżający charakter powinno być dokonywane z uwzględnieniem, zgodnie z art. 288 akapit trzeci TFUE, nie tylko przepisu prawa krajowego, który został specjalnie przyjęty w celu transpozycji tej dyrektywy, ale również ogółu wszystkich przepisów tego prawa, interpretowanych tak dalece, jak to możliwe, w świetle brzmienia i celów dyrektywy 2008/48, tak aby rzeszone sankcje spełniały wymogi określone w art. 23

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

☐ Art. 45 UKK

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

(...)

5. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy.

NARUSZENIA

- za co (powinna) grozi(ć) sankcja?

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

- ❑ Jak jest - „w przypadku naruszenia przez kredytodawcę...”
 - Art. 29 ust. 1 UKK - wymóg formy pisemnej
 - Art. 30 ust. 1 UKK - najczęściej wskazywane:
 - pkt 4 - całkowita kwota kredytu
 - pkt 6 - stopa oprocentowania kredytu (stała vs. zmienna)
 - pkt 7 - RRSO + założenia
 - pkt 10 - inne koszty i warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie
 - pkt 15 - termin, sposób, skutki odstąpienia + kwota % w stos. dz.
 - pkt 16 - prawo do spłaty przed terminem i procedura
 - Art. 36a-36c UKK - limity MPKK
- ❑ Jak być powinno - naruszenie przez: brak informacji, podanie oczywiście błędnej informacji, manipulację treścią informacji... przy uwzględnieniu wagi/znaczenia tej informacji

PROJEKT CCD2

- wymogi odnośnie do umowy

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

☐ Art. 20

1. Państwa członkowskie wymagają, aby umowy o kredyt lub umowy o świadczenie usług w zakresie pożyczek społecznościowych **sporządzano w formie papierowej lub na innym trwałym nośniku**, a wszystkie umawiające się **strony otrzymały egzemplarz umowy** o kredyt lub umowy o świadczenie usług w zakresie pożyczek społecznościowych.

2. Państwa członkowskie mogą wprowadzić lub utrzymać przepisy krajowe dotyczące ważności umów o kredyt lub umów o świadczenie usług w zakresie pożyczek społecznościowych, które są zgodne z prawem Unii.

☐ Art. 21 ust. 1

- lit. c - całkowita kwota kredytu
- lit. f - stopa oprocentowania kredytu
- lit. g - RRSO + założenia
- lit. k - inne koszty i warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie
- lit. p - prawo do odstąpienia + termin, sposób, skutki + kwota % w stosunku dziennym
- lit. r - prawo do spłaty przed terminem i procedura

PROJEKT CCD2

- limity kosztów

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

□ Artykuł 31

Górne pułapy stóp oprocentowania, rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitego kosztu kredytu ponoszonego przez konsumenta

1. Państwa członkowskie wprowadzają górne pułapy w odniesieniu do jednego z następujących elementów lub większej ich liczby:

- a) stóp oprocentowania mających zastosowanie do umów o kredyt lub usług w zakresie pożyczek społecznościowych;
- b) rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania;
- c) całkowitego kosztu kredytu ponoszonego przez konsumenta.

2. Państwa członkowskie mogą wprowadzić dodatkowe górne pułapy dla kredytów odnawialnych.

KONSTRUKCJA SANKCJI z art. 45 UKK

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

- ❑ **Uprawnienie** prawokształtujące konsumenta - powstaje z chwilą naruszenia
- ❑ W razie wystąpienia naruszeń - „uruchamiana” po złożeniu pisemnego **oświadczenia** przez konsumenta - dopiero wtedy aktualizują się skutki sankcji
- ❑ **Uprawnienie wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy** (termin zawity/prekluzyjny) - początek biegu??
 - wypłata kredytu przez kredytodawcę?
 - faktyczne wykonanie zobowiązań stron wynikających z treści umowy i wygaśnięcie umowy (art. 69 ust. 1 Pr. bank.) lub dzień wygaśnięcia zobowiązań umownych na innej podstawie?
 - dzień, w którym miała nastąpić całkowita spłata kredytu zgodnie z umową?
 - dzień wypowiedzenia przez kredytodawcę umowy kredytu?
 - dzień zwrotu przez bank nadwyżki kosztów z tytułu spłaty całkowitej przed terminem?

REALIZACJA SANKCJI PRZEZ OSOBĘ TRZECIĄ

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

- ❑ Cesja „wierzytelności przyszłych istniejących co do zasady” o zwrot kosztów kredytu i złożenie oświadczenia o skorzystaniu z sankcji w imieniu konsumenta na podstawie jego pełnomocnictwa?
 - cesja vs. powstanie wierzytelności (przedmiotu cesji)
 - skutek rozporządzający przy cesji wierzytelności przyszłych?
 - uprawnienie osobiste konsumenta?
 - „przeniesienie” skutków sankcji na osobę trzecią niebędącą konsumentem, w jej interesie - vs. cel i założenia sankcji

- ❑ Brak legitymacji czynnej „cesjonariusza”, nadużycie przez konsumenta uprawnienia do skorzystania z sankcji kredytu darmowego, upływ terminu zawitego do złożenia oświadczenia

PODSUMOWANIE

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

- ❑ Projekt CCD2 (w wersji z 30.06.2021 r.) nie dostarcza „pretekstu” do znowelizowania kształtu sankcji kredytu darmowego z art. 45 UKK
- ❑ Oceniając zarzuty naruszeń mieszczących się formalnie w hipotezie art. 45 UKK sądy powinny uwzględniać całokształt okoliczności sprawy i wagę naruszenia, zgodnie z wytycznymi wynikającymi z wyroków TSUE
- ❑ „Przeniesienie” sankcji na osobę trzecią będzie w większości przypadków nieskuteczne z uwagi na brak naruszeń uzasadniających wystąpienie sankcji, brak legitymacji czynnej „cesjonariusza”, nadużycie uprawnienia do skorzystania z sankcji kredytu darmowego wbrew jej celowi i założeniom, upływ terminu zawitego

IX KONGRES PRAWA BANKOWEGO I INFORMACJI

Kancelaria Radcy Prawnego dr Dominika Rogoń

DZIĘKUJĘ PAŃSTWU ZA UWAGĘ!

W PRZYPADKU PYTAŃ ZAPRASZAM DO KONTAKTU 😊

DOMINIKA ROGOŃ

+ 48 600 23 29 14

kancelaria@rogon.com.pl

www.rogon.com.pl